

KRÚDY GYULA BIBLIOGRÁFIA

Petőfi Irodalmi Múzeum 1978

RÉSZLET A BEVEZETÉSBŐL

„Én írónak készültem: semmi másnak” – írja Krúdy Gyula ötvenéves korában, 36 éves írói pályája után, 5 évvel halála előtt. (L. 3681)

Írónak készült és semmi másnak, nyilván már zsenge fiúcska korától, hiszen tizennégy évesen nyomtatásban olvashatta cikkeit, és 1893-ban, tizenöt éves korában már állandó munkatársa több vidéki újságnak, amelyekben álnéven vagy saját neve alatt jelennek meg írásai. (Orsova és Vidéke, Barcs, Szabolcsi Szabad Sajtó, Nyíregyházi Hírlap, Ugocsa stb.)

De bejutott ez a legényke a fővárosi sajtóba is: a nagy tekintélyű Pesti Napló éppen tizenötödik születése napján fizette ki neki az 50 forintos honoráriumát.

Írónak készült és semmi másnak... és tizenhat évesen már a Debreceni Ellenőr című lap belső munkatársa, „reportere”, vezércikkírója, mindenese..., üstökospálya ez! Lankadatlan kedvvel és lendülettel rója a sorokat, tollal ír, lila tintával, apró betűkkel – bizonyára gondot okozva a nyomdai szedőknek, – mert nem tért át az írógépre, mint a legtöbb író-kortársa. Meséket, cikkeket, elbeszéléseket, legendákat, novellákat, álomfejtéseket, regényeket, beszéyleket, rajzokat, tárcákat, történeteket álmodott az ezernyi árkuspapírosra, a diósgyőri merített fehérre, a kávéházi levélpapírra. Amikor végleg letette a tollat halálakor, ötvenöt évesen, nagy terjedelmű irodalmi örökséget hagyott ránk.

Ez a termékenység egy Jókai-korú írónak is dicséretére válnék. A tizennegyedik és ötvenötödik éve közötti negyvenegy éves al-

kotói korszakából jelenlegi ismereteink szerint a következő leltár készíthető:

- 86 regény, kisregény,
- 2382 elbeszélés, novella, mese, stb.
- 1780 cikk, publicisztikai írás,
- 30 színmű, jelenet, drámatörések,
- 200 neve alatt megjelent kötet.

Mindez nagy része még életében került az olvasókhoz. De a fenti számokhoz még szorzószám is járul: több regénye, sok elbeszélése és néhány cikke kétszer, háromszor, tízszer, sőt tizenhat-szor jelent meg az elmúlt 82 esztendő alatt. Ide számítanak az idegen nyelven megjelent írásai is: vagy 140 ismeretes ezekből.

Ezek a számadatok egyszerűen megdöntik az ismert Krúdy-legendákat. Ennyi munka, ilyen nagy termés után hogyan is képzelhető el Krúdy mint állandó kocsmai tivornyázó, verekedő, fiákeren Balatonfüredre ránduló, a Felvidékre kocsikázó, dorbézó, szerelmi kalandok hőse... Különbőféle pletykákból ismerjük ezeket a kalandokat, amelyek híre különösen halála után terjedt. Az esetek egyediek lehettek. Az itt következő inventár megcáfolja a léha élet vádját, s azzal ellentétben a meg nem torpanó, dolgos, alkotó életről beszél.

Milyen érdeklődési kört ölel fel ez a nagy termés? A közel kétezer cikke ismeretében elmondhatjuk, hogy minden érdekelte: az egész élet, a mindennapi problémák, a politikai, gazdasági és társadalmi kérdések, az irodalom, a színház, a sport. A cikkek bizonyossága szerint kocsmázás, dorbézolás és Frauendienst közben tudott a tanítónő vékony fizetéséről, a háziasszony piaci gondjairól, a labdarúgó csapat sikeréről, bűncselekményekről, politikai vitákról, a falu életéről, a könyvkereskedő gondjairól, a pesti életéről, lóversenyéről... De írt a halálbüntetés ellen, a Darwin-féle majomperről, a terézvárosi búcsúról (a szegény pesti nép szórakozásáról), az új vásárcsarnokról, az éhes diákokról, a pesti utcanevekről, a könyvügynökökről, a tőzsdéről, a magyar búzáról,

a dohányzásról, Andrássyról, IV. Károly királyról, Kunfi Zsigmondról, Bárczy polgármesterről, az evezősökről, sok mindenről és sok mindenkiről...

Ezen kívül levelezett, tárgyalat kiadókkal, mecénásokkal, író-társakkal, színigazgatókkal, ismert zsokékkal, a szerelem papnőivel... Míg betegsége nem kötötte Óbudához, minden pesti főpincér, pirossapkás hordár, újságosfiú ismerte. A nyomdai szedőkkel és mettőrökkel koccintgatott a hajnali órákban, amikor az irodalom szorgos segédcsapata hazafelé indult a görnyesztő munkából.

Az írók írója volt – ragadt rá ez az epiteton ornans. Író-társai rajongtak érte. Az érettebb olvasók és újságolvasók szívesen olvasták írásait. A kiadók, ezek a „szőrösszívű” üzletemberek, akiket nem a művészi szép, hanem inkább az üzleti rentabilitás vonzott, szívesen adták ki munkáit. És nyilván el is adták könyveit. A Tanácsköztársaság után inkább csak a napilapok közölték írásait. Ebben a korszakában a rövid, időszerű cikkeiből maradt ránk sok kis remekmű. De álmai szüntelenül a Nyírvidéken és a felvidéki városkákban kalandoztak. Andalító, kesernyés nosztalgiával írta meséit. Áradó líraiság szötte át az emlékeiből táplált elbeszéléseit. Ifjúságát élte át újra a podolini történetekben, fel-felbukannak az öreg Kálnay, Dálnoky Gaál, Zathureczky, majd a pesti figurák: Rezeda Kázmér, Nagybotos Viola és a többiek, meséinek megannyi felejthetetlen alakja.

Krúdy Gyula írásművészetét, stílusát, regényeit, elbeszéléseit már elemezte és értékelte az irodalomtudomány. Mivel járulhat hozzá ez a részletes bibliográfia Krúdy további és elvégzendő elemzéséhez?

A feltárt írói termés lehetővé teszi Krúdy érdeklődésének, fejlődésének nyomkövetését. A művek időrendi jegyzéke képet ad a témaválasztásairól és a feldolgozás tárgyi és stílusos összefüggéseiről.

Újraértékelhető és kiegészíthető az anyag alapján az író mese-és motívum-átvétele.

Az ABC-rendi címek segítséget nyújthatnak a hatások és kölcsönhatások kutatásában.